

Euroopan tietosuojavaltuutetun toinen lausunto ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta

(2007/C 91/02)

EUROOPAN TIETOSUOJAVALTUUTETTU, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 286 artiklan,

ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 8 artiklan,

ottaa huomioon yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY ⁽¹⁾,ottaa huomioon yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 18 päivänä joulukuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 45/2001 ⁽²⁾ ja erityisesti sen 41 artiklan,

ON ANTANUT SEURAAVAN LAUSUNNON:

1. Euroopan tietosuojavaltuutettu antoi 19. joulukuuta 2005 lausunnon ⁽³⁾ komission ehdotuksesta neuvoston puitepäätökseksi rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta. Lausunnossa Euroopan tietosuojavaltuutettu korosti ehdotuksen merkitystä tehokkaana henkilötietojen suojaamista koskevana välineenä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osaston kattamalla alueella. Mainitun välineen olisi noudatettava yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 ⁽⁴⁾ ja tarkemmin ottaen direktiivin 95/46/EY periaatteita, mutta siinä olisi myös säädettävä lisäsäännöistä, joissa otetaan huomioon lainvalvonnan erityisluonne. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo olevan olennaisen tärkeää, että puitepäätös kattaa kaiken poliisi- ja oikeudellisten tietojen käsittelyn, vaikka muiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset eivät ole toimittaneet niitä tai antaneet niitä käyttöön. Johdonmukaisuus henkilötietojen suojaamisessa on merkityksellistä huolimatta siitä, kuka tietoja käsittelee tai mitä tarkoitusta varten niitä käsitellään. Euroopan tietosuojavaltuutettu on tehnyt useita ehdotuksia suojaamisen tason parantamiseksi.
2. Euroopan parlamentti antoi 27. syyskuuta 2006 komission ehdotusta koskevan lainsäädäntöpäätöslauselman. Yleisesti ottaen päätöslauselmalla on samat tavoitteet kuin Euroopan tietosuojavaltuutetun lausumalla: tukea ehdotusta yleisestijä tehdä muutoksia, joilla pyritään vahvistamaan puitepäätöksen mukaisen suojan tasoa.
3. Neuvostossa keskustellaan parhaillaan komission ehdotuksesta. Neuvosto ilmeisesti ⁽⁵⁾ edistyy asian käsittelyssä ja on muuttamassa ehdotustekstin olennaisia tekijöitä. Neuvoston puheenjohtajavaltio pyrkii vielä merkittävämpään edistymiseen. Sen tavoitteena on saada aikaan yhteinen lähestymistapa pääasiallisista tekijöistä vuoden 2006 joulukuuhun mennessä.
4. Euroopan tietosuojavaltuutettu suhtautuu myönteisesti siihen, että neuvosto kiinnittää erityistä huomiota tähän tärkeään ehdotukseen. Hän on kuitenkin huolestunut kehityksen suunnasta. Teksteihin, joita neuvostossa parhaillaan käsitellään, ei ole sisällytetty Euroopan parlamentin ehdottamia tarkistuksia eikä Euroopan tietosuojavaltuutetun eikä Euroopan tietosuojaviranomaisten konferenssin lausuntoja. Päinvastoin, aika monissa tapauksissa komission ehdotuksen säännöksiin sisältyviä kansalaisille tarkoitettuja suojoitoimia on poistettu tai olennaisesti heikennetty. Näin ollen on olemassa huomattava vaara siitä, että suojan taso on huonompi kuin direktiivissä 95/46/EY on säädetty tai jopa huonompi kuin Euroopan neuvoston yleissopimuksessa nro 108, jonka sanamuoto on yleisluonteisempi ja joka on jäsenvaltioita sitova.

⁽¹⁾ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EYVL L 8, 12.1.2001, s. 1.

⁽³⁾ EUVL C 47, 25.2.2006, s. 27.

⁽⁴⁾ Euroopan neuvoston yleissopimus nro 108 yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä, 28. tammikuuta 1981.

⁽⁵⁾ Virallisesti julkisia asiakirjoja ei ole saatavilla eikä Euroopan tietosuojavaltuutettu suoranaisesti osallistu neuvoston työryhmän työskentelyyn. Asiakirjat, jotka kuvaavat tilannetta neuvostossa, ovat saatavilla Statewatch-järjestön www-sivustolla (www.statewatch.org).

5. Euroopan tietosuojavaltuutettu toteaa, että myös Euroopan parlamentin kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunta on äskettäin ilmaissut olevansa huolestunut neuvoston puitepäätösehdotuksen suhteen tekemistä valinnoista.
6. Näistä syistä Euroopan tietosuojavaltuutettu antaa nyt toisen lausunnon. Siinä keskitytään joihinkin keskeisiin ongelma-kohtiin eikä siinä toisteta kaikkia Euroopan tietosuojavaltuutetun joulukuussa 2005 antaman lausunnon kohtia, jotka kaikki pätevät edelleen.

Yleiset huolenaiheet

7. Poliisi- ja oikeudellisten tietojen vaihtamisesta jäsenvaltioiden kesken on tulossa yhä tärkeämpää vapauden, turvallisuuden ja oikeuden kehittyvällä alueella. Useita oikeudellisia välineitä on ehdotettu tai jo hyväksytty tietojenvaihdon helpottamiseksi. Euroopan tietosuojavaltuutettu korostaa jälleen kerran, että tässä yhteydessä tarvitaan vankkaa säädöskehystä, jolla suojellaan rekisteröityjä, sen varmistamiseksi, että kansalaisten perusoikeuksia kunnioitetaan. Nykyinen puitepäätös(ehdotus) liittyy suoraan ehdotuksiin, joilla helpotetaan tätä tietojenvaihtoa.
8. Vaikka Euroopan tietosuojavaltuutettu myöntää olevan tärkeää, että neuvosto tekee puitepäätöksen mahdollisimman nopeasti, hän varoittaa, että päätöksenteon nopeus ei saisi johtaa suojavaatimusten alentumiseen. Tekstit, joista tällä hetkellä keskustellaan neuvostossa, herättävät epäilyksiä siitä, onko tulos tarvittavan luja tehokkaan tietosuojatason antamiseksi kansalaisille. Nykyisessä tilanteessa nopeuteen pyrkimisen seurauksena on se, että mahdollisesti kiistanalaiset säännökset poistetaan tai niitä heikennetään. Se että ei ole aikaa päästä yhteisymmärrykseen kiistanalaisista säännöksistä voi vaarantaa puitepäätöksen laadun.
9. Näissä olosuhteissa Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että neuvosto antaisi enemmän aikaa neuvotteluille, jotta olisi mahdollista päästä riittävän tietosuojan tarjoavaan tulokseen.

Soveltaminen kansalliseen tietojenkäsittelyyn

10. Tämä asia oli vuoden 2005 joulukuussa annetun lausunnon olennainen tekijä ja siitä keskusteltiin perusteellisesti jällenpäin. Tietosuojan yleisiä sääntöjä olisi sovellettava kaikkiin tietoihin poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön alalla eikä rajoituttava rajatylittävään tietojenvaihtoon jäsenvaltioiden välillä. Rajoitetumpi soveltamisala ei sallisi riittävää tietosuojaa, kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 30 artiklan 1 kohdan b alakohdassa edellytetään. Myös muut tahot Euroopan tietosuojavaltuutetun ohella ovat korostaneet tätä kohtaa useaan otteeseen.
11. Vuoden 2005 joulukuussa antamassaan lausunnossa Euroopan tietosuojavaltuutettu totesi, että muiden jäsenvaltioiden kanssa vaihdettuja tietoja koskevat mahdolliset rajoitukset tekisivät puitepäätöksen soveltamisalasta erityisen epävarman, mikä olisi vastoin sen keskeistä tavoitetta. Henkilötietoja kerätessä tai niitä käsitellessä ei voida tietää, tuleeko olemaan tarvetta vaihtaa kyseisiä tietoja muiden jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa.
12. Tästä syystä rajoitetumpaa soveltamisalaa on mahdoton toteuttaa ja se edellyttäisi, jos se otettaisiin käyttöön, lainvalvontaviranomaisten tietokantojen vaikeaa ja tarkkaa eriyttämistä, mikä johtaisi ainoastaan kyseisten viranomaisten työn mutkistumiseen ja lisäkustannuksiin ja aiheuttaisi haittaa yksilöiden oikeusvarmuudelle.
13. Voidaan antaa kaksi esimerkkiä seurausten havainnollistamiseksi. Ensiksi, rikoksia koskevat tiedot koostuvat hyvin monessa tapauksessa eri viranomaisilta peräisin olevista tiedoista, mikä aiheuttaa lisää monimutkaisuutta ja lisäkuluja. Rajoitetumman soveltamisalan seurauksena olisi se, että sitä osaa näistä tiedoista, joka sisältyy muiden jäsenvaltioiden viranomaisilta peräisin oleviin tietoihin, suojellaan puitepäätöksen nojalla ja muita tietoja ei suojeltaisi. Toiseksi, yksilöiden oikeusvarmuudelle koituisi haittaa, koska puitepäätös ei kattaisi rajoitetumman soveltamisalan tapauksessa kolmansista maista peräisin olevia tietoja, joita ei ole vaihdettu jäsenvaltioiden kesken. On sanomattakin selvää, että mainittujen tietojen käsittely sisältää erityisiä riskejä rekisteröityjen osalta, jos esimerkiksi ei ole olemassa oikeudellista velvoitetta tarkistaa näiden tietojen oikeellisuutta. Hyvä esimerkki olisi käyttää kolmansien maiden lentokieltoluetteloita jäsenvaltioiden lainvalvontatarkoituksiin.

14. Euroopan tietosuojavaltuutettu korostaa edelleen, että poliisi- ja oikeudellisen alan yhteistyössä tarvitaan korkeatasoista tietosuojaa. Kyseessä on ala, jossa henkilötietojen käsittely aiheuttaa jo luonteensa vuoksi erityisiä riskejä kansalaisille kuten muun muassa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 30 artiklan 1 kohdan b alakohdassa mainitaan. Lisäksi, merkittävät ristiriidat ensimmäisen ja kolmannen pilarin tietosuojassa vaikuttaisivat kansalaisten henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden lisäksi lainvalvonnan tehokkuuteen ja jäsenvaltioiden väliseen luottamukseen.
15. Ehdotuksen pitäisi olla molempien tavoitteiden mukainen. Siinä olisi säädettävä takeista, että kansalaisen henkilötietoja ei käytetä väärin. Kansalaisen kannalta ei ole merkitystä, onko hänen tietojensa käsitelty jäsenvaltioiden välisen tietojenvaihdon yhteydessä vai pelkästään jäsenvaltion sisällä. Lisäksi ehdotuksen olisi edistettävä jäsenvaltioiden vastavuoroista luottamusta edellytyksenä onnistuneelle tietojenvaihdolle. Jos tietojenkäsittelyyn sovelletaan yhteisiä vaatimuksia, se helpottaa jäsenvaltioiden välillä vaihdettujen tietojen hyväksymistä.
16. Euroopan tietosuojavaltuutettu varoittaa, että puitepäätöksen soveltamisalan rajoittamisella tietoihin tietojenvaihdon yhteydessä ei varmistettaisi täysin luottamuksen lisääntymistä jäsenvaltioiden viranomaisten välillä. Rajoitettu teksti ei myöskään suojaa kansalaista asianmukaisella tavalla. Tällaisissa olosuhteissa puitepäätös ei enää tarjoaisi kansalaisille riittäviä takeita siitä, että julkiset viranomaiset eivät voisi käyttää väärin kansalaisten henkilötietoja. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo, että tällainen lainsäädännöllinen turvatoimi on erittäin tärkeä jo sen varmistamiseksi, että Euroopan unioni kunnioittaa perusoikeuksia Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan mukaisesti.
17. Lopuksi, on olemassa strateginen perustelu puitepäätöksen soveltamiseksi kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn. Kuten äskettäiset neuvottelut Yhdysvaltojen kanssa uudesta sopimuksesta matkustajarekisteritietojen käsittelemiseksi ja siirtämiseksi ⁽¹⁾ osoittavat, EU:n vankalla lainsäädännöllä, jolla suojellaan kansalaisia kaikissa EU:n sisäisissä tilanteissa, vahvistettaisiin myös EU:n asemaa neuvotteluissa kolmansien maiden kanssa. Tällaisen vankan lainsäädännön puuttuessa olisi melko vaikeaa edellyttää kolmansilta mailta riittävää suojelun tasoa henkilötietojen siirtämisen ennakohtona.

Muut huolenaiheet

18. Tietojen laadun korostaminen. Sen lisäksi, että komission ehdotuksen 4 artikla sisältää direktiivin 95/46/EY pääasialliset tiedon laatuvaatimuksia koskevat periaatteet, siinä säädetään myös joistakin muista erityissäännöistä. Artiklassa erotetaan selkeästi toisistaan erilaiset rekisteröidyt (rikoksesta epäillyt, rikoksesta tuomitut, uhrit, todistajat, yms.). Tällaisten henkilöiden tietoja olisi käsiteltävä eri lailla soveltamalla erityisiä suojatoimia varsinkin henkilöihin, joita ei epäillä rikoksesta. Artikla sisältää myös jäsenvaltioita koskevan velvoitteen erottaa tiedot toisistaan niiden virheettömyyden ja luotettavuuden asteen perusteella. Tämä on tärkeä säännös, sillä lainvalvontaviranomaiset käyttävät myös varmentamattomia tietoja, jotka perustuvat oletuksiin eivätkä välttämättä tosiseikkoihin. Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo näiden säännösten olevan olennaisen tärkeitä suojatoimia, joita ei tulisi poistaa ehdotuksesta eikä tehdä niistä vaihtoehtoisia.
19. Tietojen käsittely ja käyttötarkoituksen rajoittaminen. Vuoden 2005 joulukuussa antamassaan lausunnossa Euroopan tietosuojavaltuutettu analysoi, tarvitaanko parempia säännöksiä sellaisten tietojen edelleenkäytöstä, jotka viranomaiset ovat keränneet erityistä tarkoitusta varten. Tällä hetkellä Euroopan tietosuojavaltuutetun 5 artiklaan liittyvät huolenaiheet koskevat pääasiassa hänen näkemystään siitä, että toisaalta on sallittava tietojen (edelleen)käsitteily laajempia tarkoituksia varten ja toisaalta laissa on säädettävä tarkoitettua käsittelyä koskevista tarkoista edellytyksistä rekisteröityjen suojelemiseksi. Euroopan tietosuojavaltuutettu varoittaa ratkaisuista, jotka jättävät asian täysin kansallisen lainsäädännön varaan tai jotka eivät rajoita edelleenkäytön edellytyksiä direktiivin 95/46/EY ja Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 ⁽²⁾ mukaisesti. Erilaisten tietoryhmien käsittelyn osalta direktiivi 95/46/EY ja yleissopimus nro 108 sisältävät yleisen kiellon poikkeuksineen ⁽³⁾. Euroopan tietosuojavaltuutettu on huolestunut siitä, että puitepäätöksestä poistetaan yleinen kieltä ja että näin ollen poikkeuksesta tulee sääntö. Tällainen ratkaisu olisi ristiriitainen direktiivin 95/46/EY kanssa eikä se olisi myöskään yleissopimuksen nro 108 mukainen.

⁽¹⁾ Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välinen sopimus lentoyhtiöiden PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Yhdysvaltojen sisäisen turvallisuuden ministeriölle (EUVL L 298, 27.10.2006, s. 29).

⁽²⁾ Katso: 13 artikla yhdessä direktiivin 95/46/EY 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan kanssa ja 9 artikla yhdessä yleissopimuksen nro 108 5 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan kanssa.

⁽³⁾ Katso: direktiivin 95/46/EY 8 artiklan ja yleissopimuksen nro 108 6 artikla.

20. Tietojenvaihto muiden viranomaisten ja yksityisten osapuolten kanssa. Komission ehdotus sisältää rajoituksia ja erityisiä suoja-toimia, jotka koskevat tietojenvaihtoa muiden kuin poliisi- ja oikeusviranomaisten, yksityisten osapuolten ja kolmansien maiden viranomaisten kanssa. Euroopan tietosuojavaltuutettu korostaa kyseisten erityissäännösten tärkeyttä seuraavista syistä. Ensiksi, tietojenvaihto mainittujen kolmansien osapuolten kanssa sisältää erityisiä riskejä (turvarikkomukset, edelleen käsittely muita tarkoituksia varten, jne.). Toiseksi, kolmansien osapuolten osallistumisesta lainvalvontaan ja lainvalvontaan liittyvän tiedon käsittelemiseen on tulossa yleisempää. Hyviä esimerkkejä tästä ovat direktiivi 2006/24/EY tietojen säilyttämisestä ⁽¹⁾, Yhdysvaltojen kanssa tehty sopimus PNR-tiedoista ja niin sanottu Swifin tapaus ⁽²⁾. Kolmanneksi, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen 30. toukokuuta 2006 antamassa PNR-tietoja koskevassa tuomiossa ⁽³⁾ esitettiin vakavia epäilyjä, jotka koskivat sellaisten henkilötietojen suojelua, joita yksityiset osapuolet ovat keränneet kaupallisiin tarkoituksiin ja joita käsitellään myöhemmin lainvalvontatarkoituksiin.
21. Mitä tulee tietojen siirtämiseen EU:n sisällä muille julkisille tai yksityisille osapuolille tai muilta julkisilta tai yksityisiltä osapuolilta, on tärkeää, että ehdotuksessa käsitellään asiaa tarkasti ja että siinä tarjotaan direktiivin 95/46/EY mukaisia ratkaisuja. Kyseisillä ratkaisuilla olisi varmistettava, että pilarin rakenteesta johtuvat seuraukset, erityisesti epävarmuus kummankin pilarin sisältämistä rajoitteista lainvalvontaviranomaisten ja muiden osapuolten välisen henkilötietojenvaihdon osalta, eivät haittaa suojaamisen tehokkuutta.
22. Mitä tulee tietojen siirtämiseen kolmansille maille ja kolmansista maista, komission ehdotuksessa säädetään henkilötietojen suojan riittävää tasoa koskevasta komission päätöksestä. Jos neuvosto ei sitä hyväksy, seurauksena voi olla, että kukin jäsenvaltio päättää riittävästä tasosta itse tai pahemmassa tapauksessa siirtää tietoja tutkimatta suojaamisen tasoa kolmannessa maassa. Henkilötietojen vaihtoa kolmansien maiden kanssa koskevan yhdenmukaisen järjestelmän puuttuminen voisi myös:
- Olla haitaksi jäsenvaltioiden viranomaisten väliselle luottamukselle, koska viranomaiset voivat olla haluttomampia jakamaan tietoja toisen jäsenvaltion viranomaisten kanssa, jos tämä jäsenvaltio voisi jakaa tiedot kolmansien maiden kanssa selkeiden suoja-toimien puuttuessa.
 - aiheuttaa täyskäännöksiä. Jos jäsenvaltion viranomainen ei voisi saada tietoja suoraan toiselta jäsenvaltiolta puitepäätöksen antaman suojan vuoksi, tämä viranomainen voisi pyytää apua kolmannen maan viranomaiselta.
 - mahdollistaa kolmansien maiden viranomaisten oikeuspaikkaa koskevan keinottelun: kyseiset viranomaiset voisivat pyytää tietoja jäsenvaltiosta mahdollisimman alhaisilla tietojen siirtämistä koskevilla laillisilla edellytyksillä.
- Euroopan tietosuojavaltuutettu katsoo olevan keskeistä, että järjestelmät, joilla varmistetaan yhteiset vaatimukset ja riittävää suojelun tasoa koskevat koordinoituidut päätökset, otetaan käyttöön myös Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 (erityisesti sen 12 artiklan) noudattamiseksi ⁽⁴⁾. Puitepäätöksen tekstissä olisi säädettävä tällaisista järjestelmistä.
23. Euroopan tietosuojavaltuutettu ymmärtää, että useat jäsenvaltiot asettavat kyseenalaiseksi oikeusperustan, jolla lisätään tietojenvaihtoa kolmansien maiden kanssa koskeva säännös tapauksissa, joissa toisen jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen ei ole toimittanut tietoja tai asettanut tietoja saataville. Euroopan tietosuojavaltuutetun mukaan ei ole perusteita kyseenalaistaa tätä oikeusperustaa. Vuoden 2005 joulukuussa annetussa lausunnossa olevat esimerkit ja edellisessä kohdassa mainitut perustelut osoittavat tällaisen kolmansien maiden kanssa tapahtuvan tietojenvaihdon suoran yhteyden Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan nojalla tapahtuvaan poliisi- ja oikeudelliseen yhteistyöhön. Kolmansien maiden kanssa tapahtuvaa henkilötietojen vaihtoa koskeva säännös on nähtävä tarpeellisenä lisäsäännöksenä, jotta saavutettaisiin EU-sopimuksen 29 artiklan tavoitteet yhdessä sen kanssa huomioon otettavan 6 artiklan kanssa, erityisesti poliisivoimien tiiviimpi perusoikeuksia koskeva yhteistyö.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/24/EY, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2006, yleisesti saatavilla olevien sähköisten viestintäpalvelujen tai yleisten viestintäverkkojen yhteydessä tuotettavien tai käsiteltävien tietojen säilyttämisestä ja direktiivin 2002/58/EY muuttamisesta (EYVL L 105, 13.4.2006, s. 54).

⁽²⁾ Katso 29 artiklan mukaisen tietosuojatyöryhmän 22.11.2006 antama lausunto 10/2006 Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunicationin (SWIFT) henkilötietojen käsittelystä.

⁽³⁾ Tuomio tapauksissa C-317/04 ja C-318/04.

⁽⁴⁾ Katso myös tarkemmin: (usean jäsenvaltion ratifioiman) lisäpöytäkirjan 2 artikla, joka on yhdenmukainen direktiivin 95/46/EY 25 ja 26 artiklan kanssa.

24. Rekisteröityjen oikeudet. Rekisteröidyllä on oikeus saada tietoja häntä koskevien tietojen käsittelystä. Kyseinen oikeus liittyy henkilötietojen oikeudenmukaiseen ja lailliseen käsittelyyn, jota puitepäätöksessä noudatetaan ja jota suojellaan lisäksi Euroopan neuvoston yleissopimuksella 108, erityisesti sen 5 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa ja 8 artiklassa. Tämän oikeuden olennainen tekijä on se, että rekisterinpitäjän olisi annettava mainitut tiedot oma-aloitteisesti. Koska rekisteröity ei normaalisti tiedä eikä voi tietää, että häntä koskevia tietoja käsitellään, olisi kyseisen oikeuden vastaista edellyttää rekisteröidyltä pyyntöä. Oikeuteen saada tietoja sisältyy tietenkin poikkeuksia ja on selvää, että nämä poikkeukset voivat olla merkittäviä lainvalvonnan alalla, koska rikostutkintaa koskevat tiedot voivat haitata itse tutkintaa. Näin ollen ratkaisut, joissa oikeudesta saada tietoja tehdään riippuvainen rekisteröidyn pyynnöstä, eivät ole hyväksyttäviä eivätkä ole yhdenmukaisia Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 kanssa.
25. Euroopan tietosuojavaltuutettu korostaa, että tietosuojaviranomaisten aseman on oltava yhdenmukainen direktiivissä 95/46/EY tietosuojaviranomaisille säädetyin aseman kanssa. Kyseinen asema on vieläkin tärkeämpi poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön alalla. Lainvalvontaviranomaisten välinen yhteistyö terrorismin ja muun vakavan rikollisuuden tehokkaaksi vastustamiseksi edellyttää melko usein arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä sekä poikkeuksia rekisteröityjen oikeuksiin (katso esimerkiksi edellinen kohta, oikeus saada tietoja).
26. Euroopan tietosuojavaltuutettu viittaa ensiksikin siihen, että viranomaisten on tehokkaasti valvottava ja tarkastettava henkilötietojen käsittelyä puitepäätöksen soveltamisalan puitteissa, erityisesti silloin, kun tietoja vaihdetaan jäsenvaltioiden kesken poliisiyhteistyön alalla. Toiseksi, viranomaisten neuvoo-antava rooli olisi varmistettava sekä kansallisessa lainsäädännössä että toimielinten puitteissa toimivien tietosuojaviranomaisten verkostossa eli viranomaisten työryhmässä (joka tunnetaan direktiivin mukaan 29 artiklan mukaisena tietosuojatyöryhmänä). Tarvitaan tietosuojaviranomaisten panosta tämän välineen mukaisen turvan ja direktiivin 95/46/EY antaman turvan yhdenmukaisuuden vahvistamiseksi, oikeudellisten velvoitteiden yhdenmukaisuuden varmistamiseksi ja täysimääräisen yhdenmukaisuuden saavuttamiseksi jäsenvaltioiden välillä myös käytännön tasolla.
27. Komission ehdotuksen 24 artikla sisältää yksityiskohtaiset, Europol-yleissopimukseen sisältyviä sääntöjä vastaavat turvallisuussäännöt. Euroopan tietosuojavaltuutettu varoittaa poistamasta näitä sääntöjä ehdotuksesta. Yhdenmukaistettu turvataso on tärkeä väline rekisteröityjen luottamuksen sekä jäsenvaltioiden virkamiesten välisen luottamuksen kehittämiseksi.
28. Vuoden 2005 joulukuussa antamassaan lausunnossa Euroopan tietosuojavaltuutettu suositteli, että olisi otettava käyttöön erityiset suojamenettelyt joidenkin erityistietoryhmien käsittelyyn, kuten biometristen tietojen ja DNA-profiileiden, osalta. Lainvalvonnan alueella tällaisten tietoryhmien käytöstä on tulossa yhä tärkeämpää, koska mainittu käyttö tuo mukanaan erityisiä riskejä rekisteröidyille. Tarvitaan yhteisiä sääntöjä. Euroopan tietosuojavaltuutettu on pahoillaan siitä, että tätä suositusta ei ole otettu huomioon neuvostossa, ei ainakaan näkyvällä tavalla. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyytää komissiota ja neuvostoa hyväksymään tätä asiaa koskevan ehdotuksen joko saatavuusperiaatteeseen liittyen tai ilman sitä.

Yhteenveto

29. Euroopan tietosuojavaltuutettu suosittelee, että neuvosto antaa enemmän aikaa neuvotteluille, jotta päästäisiin riittävän suojan tarjoavaan tulokseen. Vaikka Euroopan tietosuojavaltuutettu myöntää olevan tärkeää, että neuvosto tekee puitepäätöksen nopeasti, hän varoittaa, että päätöksenteon nopeus ei saisi johtaa suojaamisen tason alentamiseen.
30. Suojaamisen yhdenmukaisuus on keskeistä, riippumatta siitä, missä, kenen toimesta tai mihin tarkoitukseen tietoja käsitellään. Euroopan tietosuojavaltuutettu pyytää neuvostoa noudattamaan suojaamisen tasoa, joka ei ole matalampi kuin direktiivissä 95/46/EY tai vielä yleisemmin muotoilussa, jäsenvaltioita sitovassa Euroopan neuvoston yleissopimuksessa nro 108.
31. Tietosuojaa koskevia yhteisiä sääntöjä olisi sovellettava kaikkiin tietoihin poliisi- ja oikeudellisen yhteistyön alalla eikä niitä pitäisi rajoittaa koskemaan ainoastaan jäsenvaltioiden välisiä rajat ylittäviä vaihtoja. Tämä lausunto sisältää perusteet, joilla osoitetaan, että rajoitetumpaa soveltamisalaa ei voida toteuttaa. Jos rajoitetumpi soveltamisala kuitenkin toteutetaan, se voisi aiheuttaa viranomaisille lisää ongelmia ja kuluja sekä vahingoittaa yksilöiden oikeusvarmuutta.

32. Euroopan tietosuojavaltuutetun muut huolenaiheet ovat:

- Komission ehdotukseen sisältyviä tietojen laatua koskevia erityissääntöjä ei pitäisi poistaa ehdotuksesta eikä tehdä vaihtoehtoisiksi.
- Tietojen edelleenkäyttöä ja erityisiä tietoryhmiä koskevien säännösten olisi oltava yhdenmukaisia direktiivin 95/46/EY kanssa ja Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 mukaisia.
- Ehdotuksesta ei tulisi poistaa erityisiä säännöksiä tietojenvaihdosta muiden osapuolten kuin lainvalvontaviranomaisten kanssa EU:n sisällä eikä niiden soveltamisalaa rajoittaa. Mitä tulee tietojenvaihtoon kolmansien maiden kanssa, olisi ainakin otettava käyttöön järjestelmät, joilla varmistetaan tietosuojan tason riittävyttä koskevat yhteiset vaatimukset ja koordinoitut päätökset, myös Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 noudattamiseksi. Puitepäätöksen tekstissä olisi säädettävä näistä järjestelmistä.
- Ratkaisut, joilla oikeudesta saada tietoja tehdään riippuvainen rekisteröidyn pyynnöstä, eivät ole hyväksyttäviä eivätkä Euroopan neuvoston yleissopimuksen nro 108 mukaisia.
- Tietosuojaviranomaisten aseman olisi oltava yhdenmukainen direktiivissä 95/46/EY tietosuojaviranomaisille säädetyin aseman kanssa.
- Turvallisuutta koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä, joita voidaan verrata Europol-yleissopimukseen sisältyviin sääntöjä, ei tulisi poistaa ehdotuksesta.
- Komission ja neuvoston olisi hyväksyttävä ehdotus erityisten tietoryhmien, kuten biometristen tietojen ja DNA-profiilien, käsittelystä, joko saatavuusperiaatteeseen liittyen tai ilman sitä.

Bryssel, 29. marraskuuta 2006.

Peter HUSTINX
Euroopan tietosuojavaltuutettu
